

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра документознавства та української мови (№ 801)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

О. О. Карпенко
(підпис) (ініціали та прізвище)

«31» 08 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Естетика
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020 рік

Робоча програма Естетика
(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

освітньою програмою Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

« 19 » червня 2020 р. – 12 с.

Розробник: Прилуцька А.Є., зав. каф. 801, к. філос. н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри документознавства та української мови (№ 801)

(назва кафедри)

Протокол № 13 від « 19 » 06 2020 р.

Завідувач кафедри к. філос. н., доцент
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

А. Є. Прилуцька
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 5.5	Галузь знань <u>02 Культура і мистецтво</u> (шифр і найменування) Спеціальність <u>029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа</u> (код і найменування) Освітня програма <u>Інформаційна, бібліотечна та архівна справа</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	<i>Вибіркова</i>
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 2		2020/2021
Індивідуальне завдання: <u>немає</u>		Семестр
Загальна кількість годин – <i>80 годин аудиторних занять /165 годин</i>		4-й
		Лекції*
		32 години
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 годин, самостійної роботи студента – <i>5.3 годин</i>		Практичні, семінарські*
		48 години
		Лабораторні*
	-	
	Самостійна робота	
	85 годин	
	Вид контролю	
	Модульний контроль, іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

80 годин аудиторних занять /85 годин самостійної роботи.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати у студентів систему теоретичних і прикладних знань з естетики, виховання естетичної свідомості та почуття прекрасного.

Завдання курсу – розглянути роль і місце естетики в системі гуманітарного знання; проаналізувати головні естетичні категорії – естетичне, прекрасне, потворне, трагічне, комічне та їх модифікації в процесі їх історичного становлення і розвитку; розглянути сучасні естетичні концепції, які пояснюють природу і сутність мистецтва та художньої творчості.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, до аналізу й синтезу, узагальнення інформації в процесі підготовки первинних і/або вторинних документів;

ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел для задоволення інформаційних потреб споживачів;

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ФК1. Здатність забезпечувати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких формах у різних підсистемах соціальних комунікацій;

ФК2. Здатність використовувати методи систематизації, пошуку, збереження, класифікації інформації для різних типів контенту та носіїв для оптимізації діяльності інформаційних установ;

ФК14. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, постійного підвищення рівня інформаційно-ї культури.

Програмні результати навчання:

РН5. Узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням у сучасних організаціях, установах і підприємствах;

РН11. Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання професійних завдань щодо надання інформаційних послуг та продуктів релевантних запитам споживачів;

РН15. Використовувати різноманітні комунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва в сучасних установах інформаційної, бібліотечної та архівної галузі;

PH18. Навчатися з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань для забезпечення конкурентоздатності на ринку праці в сучасному соціокультурному середовищі.

Міждисциплінарні зв'язки: Філософія, Історія та культура України, Культурологія, Основи естетики та художньої культури.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Розвиток естетичної думки в історії людства

Тема 1. Естетика як самостійна наука

Визначення естетики як галузі наукового знання. Імпліцитна та експліцитна естетика. Етапи формування понятійного апарату: загальна характеристика. Предмет сучасної естетики. Структура естетичного знання. Природа естетичного і його різноманіття в дійсності й у мистецтві. Принципи естетичного ставлення людини до світу. Сутність і закономірності мистецтва. Зв'язок естетики з іншими науками. Естетика і філософія.

Тема 2. Зародження естетичних уявлень. Антична естетика

Становлення перших естетичних уявлень. Естетичні уявлення в світових міфологіях і релігіях. Естетичні уявлення в давніх цивілізаціях Єгипту, Месопотамії, Індії та Китаю. Естетична складова в системі європейського знання часів Античності. Естетичне у філософських концепціях Піфагора, Сократа, Платона. Теорія мистецтв Аристотеля. Елліністичний період. Евдемонізм. Мистецтво як завада на шляху до пізнання щастя.

Тема 3. Естетика доби Середньовіччя

Естетичні погляди доби раннього християнства. Естетика Візантії. Рух іконоборців. Естетичні уявлення католицької Європи. Божественне як єдине прекрасне. Поняття канону в церковному мистецтві. Альтернативні естетичні уявлення народної культури.

Тема 4. Естетика Відродження

Гуманізм – ідейна основа Відродження. Переосмислення античних зразків і філософських поглядів на світ, людину і мистецтво. Культ краси людини. Пошуки ідеалу. Утопічні моделі гармонійного суспільства. «Золота середина» і «Золотий перетин» як еталон мистецької майстерності. Криза естетики Відродження. Твори Шекспіра, Рабле та Сервантеса як віддзеркалення розгубленості людини. Втрата ідеалу.

Тема 5. Естетичні погляди Нового часу

Класицизм XVII ст. Нормативність. Розсудливість. Класицистичний театр. Низькі і високі жанри. Трактати Буало, Лессінга. Дискусія «Про давнє і нове». Творчість Мольєра. Просвітництво. Раціоналізм Рене Декарта як філософська платформа просвітницької естетики. Французьке

просвітництво як реакція на кризу абсолютної монархії. Естетичні погляди Дені Дідро, Жан-Жака Руссо, Вольтера. Англійське просвітництво. Шефстбері. Девід Юм. Сентименталізм. Натуралізм. «Антипросвітницькі» твори Дж. Свіфта. Дискредитація просвітницького натуралізму. Донасьєн Альфонс Франсуа де Сад.

Естетичне знання в новій та класичній німецькій філософії. Мистецтво й естетичне як примирення духовної волі й природної необхідності в естетиці Канта. Теорія мистецтва й естетичного виховання Шиллера. Своєрідність мистецтва й художнього символу у філософії Шеллінга. Гегель про природу естетичного й історичних долях мистецтва.

Тема 6. Естетична думка др. пол XIX–XX ст.

Некласична естетика в першій половині XX ст. Неопозитивістська естетика. Огюст Конт. Естетика «чистого мистецтва» Артура Шопенгауера. Перегляд класичних естетичних цінностей. Фрідріх Ніцше. Некласична естетика в другій половині XX ст. Ротація й паралельне співіснування протилежних підходів. Анрі Бергсон. Процес художньої творчості за Мальро. Феноменологічна естетика. Екзистенціалістська естетика. Жан-Поль Сартр і філософія соціальної відповідальності. Постмодерністична естетика. Структуралізм.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота № 1.

Змістовний модуль 2. Основні категорії та поняття естетики:
теоретичний аспект

Тема 7. Естетична діяльність та естетична свідомість

Естетична діяльність як специфічний вид духовно-практичної діяльності. Різновиди естетичної діяльності. Споживання естетичних цінностей. Поцінювання та збереження естетичних цінностей. Створення нових естетичних цінностей. Естетична діяльність і мистецтво.

Структура естетичної свідомості: естетичне почуття, естетичний смак, естетичний ідеал. Естетична свідомість як динамічна цілісність її компонентів. Індивід, група, народ, нація, людська спільнота – носії естетичної свідомості. Естетичні емоції та переживання як підґрунтя естетичного почуття. Інтуїція та естетичне передчуття як визначники естетичного смаку. Надреальний характер естетичного ідеалу. Абсолютна естетична цінність.

Тема 8. Основні естетичні категорії

Основні естетичні категорії: «гармонія» і «міра», «прекрасне» і «потворне», «піднесене», «геройчне», «низьке», «трагічне» і «комічне». Категорія «естетичне». Естетичне як проблема оцінювання феноменів. Міра як стрижень визначення естетичного. Прекрасне в природі та в мистецтві. Потворне як пошук прекрасного. Класичне та модерне трактування категорій естетики.

Тема 9. Природа мистецтва

Естетика як метатеорія мистецтва. Відображально-виражальна природа мистецтва. Методологічні засади аналізу мистецтва.

Парадигмальне визначення мистецтва: поняття і сутність. Іntenція людського як предмет і естетична притаманність мистецтва.

Тема 10. Художній твір

Художній твір як категорія естетики. Категорія «художність», «зміст і форма», «стиль». Форма твору як функціональне поняття. Стил як естетико-мистецтвознавча категорія.

Тема 11. Художній образ

Художній образ, символ, знак. Образ як суб'єктивна духовно-психічна реальність. Багаторівневість художнього образу. Образ, символ і знак як способи засвоєння реальності. Семіотичний та структуралістський підходи до вивчення символів, знаків та образів у художньому тексті. Універсалії художнього символу.

Тема 12. Роль мистецтва в суспільстві

Мистецтво в структурі людської життєдіяльності. Свобода і детермінізм у мистецтві. Художній твір як форма і спосіб соціального буття мистецтва. Традиції і новаторство. Історичні моделі видової специфіки мистецтва.

Тема 13. Видова специфіка мистецтва

Видова специфіка мистецтва в контексті естетичної теорії. Система мистецтв та види мистецтва. Вид мистецтва як основний елемент системи художньої культури. Соціальне буття мистецтва. Поняття синтезу і взаємозв'язку видів мистецтва. Видова специфіка мистецтва в контексті естетичної теорії. Видова та історична типології мистецтва.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота № 2.

Контрольний захід: іспит.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовний модуль 1. Розвиток естетичної думки в історії людства					
Тема 1. Естетика як самостійна наука	10	2	2		6
Тема 2. Зародження естетичних уявлень. Антична естетика	14	2	4		8
Тема 3. Естетика доби Середньовіччя	14	2	4		8
Тема 4. Естетика Відродження	14	2	4		8
Тема 5. Естетичні погляди	16	4	4		8

Нового часу					
Тема 6. Естетична думка ХХ ст.	16	4	4		8
Модульний контроль	2		2		
Разом за змістовним модулем 1	86	16	24		46
Змістовний модуль 2. Основні категорії та поняття естетики: теоретичний аспект					
Тема 7. Естетична діяльність та естетична свідомість	13	2	6		5
Тема 8. Основні естетичні категорії	11	2	4		5
Тема 9. Природа мистецтва	9	2	2		5
Тема 10. Художній твір	9	2	2		5
Тема 11. Художній образ	9	2	2		5
Тема 12. Роль мистецтва в суспільстві	9	2	2		5
Тема 13. Видова специфіка мистецтва	17	4	4		9
Модульний контроль	2		2		
Разом за змістовним модулем 2	79	16	24		39
Усього годин	165	32	48		85
Контрольний захід - іспит	-	-	-	-	-
Усього годин	165	32	48		85

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Естетика у зв'язках з іншими галузями наукового знання. Структура естетичного знання.	2
2	Становлення перших естетичних уявлень. Естетичні погляди часів Античності.	4
3	Уявлення про прекрасне часів Середньовіччя	4
4	Уявлення про прекрасне доби Відродження.	4
5	Естетичні погляди Нового часу	4
6	Естетичні погляди Новітнього часу	4
7	Модульна контрольна робота № 1	2
8	Естетична діяльність та естетична свідомість. Мистецтво як основна форма естетичної діяльності	4
9	Естетичне почуття, естетичний смак, естетичний ідеал в структурі естетичної свідомості	2
10	Основні естетичні категорії	4
11	Багатоманітність форм і способів авторського відображення довколишнього в творах мистецтва	2

12	Співвідношення категорій зміст, форма, стиль у найвидатніших витворах мистецтва	2
13	Авторська інтерпретація дійсності у створенні художнього образу	2
14	Художній твір як форма і спосіб соціального буття мистецтва. Традиції і новаторство	2
15	Видова специфіка мистецтва	4
16	Модульна контрольна робота № 2	2
	Разом	48

6. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Естетика як самостійна наука	6
2	Зародження естетичних уявлень. Антична естетика	8
3	Естетика доби Середньовіччя	8
4	Естетика Відродження	8
5	Естетичні погляди Нового часу	8
6	Естетична думка XX ст.	8
7	Естетична діяльність та естетична свідомість	5
8	Основні естетичні категорії	5
9	Природа мистецтва	5
10	Художній твір	5
11	Проблема художнього образу в естетиці	5
12	Соціальна роль мистецтва	5
13	Види та жанри мистецтва	9
	Разом	85

7. Методи навчання

Використовуються пояснювально-ілюстративний, проблемно-пошуковий, евристичний методи та практичні методи навчання.

8. Методи контролю

Поточний контроль (опитування), проміжний контроль (модульні контрольні роботи), підсумковий контроль (іспит).

9. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

9.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			

Відповіді на практичних заняттях	0...3	11	0...33
Модульний контроль	0...17	1	0...17
Змістовний модуль 2			
Відповіді на практичних заняттях	0...3	11	0...33
Модульний контроль	0...17	1	0...17
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох питань по 50 балів кожний.

9.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- особливості головних етапів розвитку естетичної теорії в Європі та в Україні;
- базові поняття естетики та зміст головних категорії естетики;
- головні наукові концепції, які пояснюють природу та сутність мистецтва;
- загальні закони функціонування та розвитку мистецтва.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- виявляти здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- застосовувати набуті знання для аналізу артефактів з погляду їх естетичної цінності;
- виявляти в повсякденні і в професійній діяльності естетичний смак;
- формувати власне ставлення та висловлювати власне судження про світові досягнення та сучасні витвори мистецтва.

9.3. Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60–74). Мати мінімальний рівень знань та вмінь. Знати й відтворювати значну частину теоретичного матеріалу. Написати на задовільні оцінки модульні контрольні роботи та РК.

Добре (75–89). Мати достатній рівень знань та вмінь. В обумовлений термін здати всі практичні завдання. На достатньому рівні знати теоретичний матеріал та вміти загалом самостійно його застосовувати. Написати на позитивні оцінки модульні контрольні роботи та РК.

Відмінно (90–100). В обумовлений термін здати всі практичні завдання. Досконально знати теоретичний матеріал та вміти самостійно його

застосовувати. Написати на відмінні оцінки модульні контрольні роботи та РК.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

10. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичне забезпечення дисципліни "Естетика" для бакалаврів [Електронний ресурс] / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т" ; розроб. О. В. Телюпа. – Харків, 2019. – 129 с.– Режим доступу: <http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Estetika.pdf>

2. Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни "Естетика" для бакалаврів [Електронний ресурс] / Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"; розроб. Телюпа О. В. – Харків, 2019. – 11 с. – http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Estetika_Programa.pdf.

11. Рекомендована література

Базова

1. Естетика : підруч. / Л. Т. Левчук та ін. – Київ : Центр навч. літер., 2019. – 518 с.

2. Естетика : навч. посіб. для педагогів / за ред. Т. І. Андрущенко. – Київ: МП «Леся», 2014. – 613 с.

3. Етика. Естетика : навч. посіб. / за наук. ред. В. І. Панченко. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 432 с.

Допоміжна

1. Естетика : навч. посіб. / за ред. Л. Б. Мартиненко. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. – 137 с.

2. Етика та естетика : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко [та ін.] ; за ред. В. Л. Петрушенка. – Львів : Новий світ-2000, 2018. – 306 с.

3. Ференц Н. С. Теорія літератури і основи естетики : навч. посіб. / Н. С. Ференц. – Київ : Знання, 2014. – 511 с.
4. Чистіліна Т. О. Етика та естетика. – Київ : Центр навч. літер., 2019. – 304 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Естетика [Електронний ресурс] : підруч. / Л. Т. Левчук та ін. – Режим доступу : http://ebooktime.net/book_32.html.
2. Естетика [Електронний ресурс] : підруч. – Режим доступу : http://studbook.com.ua/book_estetika-.pidruchnik-chastin-2_785/.
3. Етика. Естетика : навч. посіб. [Електронний ресурс] / за наук. ред. В. І. Панченко. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 432 с. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1811121061056/etika_ta_estetika/etika_estetika